

REORDENACIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DELS MÚSICS DINS EL SEGUICI POPULAR DE TARRAGONA

(document inicial dels serveis tècnics de Festes: 19 de desembre de 2005)

(aportacions del grup de sonadors representant dels grallers per al 2006, a través de Jordi Salvadó i Gerard Elies: Nadal 2005)

(aportacions d'informació sobre contractació de sonadors de les organitzacions de les Festes Majors de Reus, Sitges i Vilafranca del Penedès: gener 2006)

(Aportacions de la taula de treball integrada per: Salvador Fa, Jaume Guasch, Roser Olivé, Jordi Salvadó, Jordi Bertran i Ester Roca: 27 de gener de 2006)

(29 de març de 2006: Àgata Fortuny de Pelacanyes grallers de Tarragona, Gerard Elies de Grallers Els Bordons, Jordi Enfedaque de Grallers Els quatre garrofers, Toni Guerra de Grallers l'Alfàbrega, Roser Olivé de grallers So Nat, Jordi Salvadó de Grallers Els Bordons, Sr. Carles Sala)

(aportacions de la taula de treball integrada per: Jaume Guasch, Roser Olivé, Jordi Salvadó, Jordi Bertran i Ester Roca: 30 de març de 2006)

(Aportacions de la Comissió Assessora del Seguici Popular de Tarragona dels dies 29 de maig i 19 de juny de 2006)

Antecedents

A l'hora de reordenar la participació dels grups de músics dins el seguici popular hem de partir de les bases sobre les quals s'han assentat progressivament al llarg de la història les celebracions tradicionals pròpies de la ciutat de Tarragona, en el context més ampli del Camp de Tarragona i el gran Penedès. La festa no és fruit només d'atzars, sinó el resultat d'un complex itinerari en el qual han participat nombrosos agents culturals, polítics, econòmics i socials (institucions civils i eclesiàstiques, entitats civils, espectadors, persones anònimes, professionals, patrocinadors...) que han anat construint any rere any, contrastant la teoria i la pràctica, un model festiu propi.

Els músics són una part del seguici popular i d'aquest model festiu. En aquest sentit, a l'hora de tractar de la reordenació de la seva participació cal fer-ho tenint en compte els diferents agents implicats i els indicadors d'ubicació en un context geogràfic i cultural determinat.

Paral·lelament, hem de constatar que en els darrers trenta anys un dels elements definidors de la música pròpia del seguici en l'àmbit geogràfic del Camp de Tarragona i del Penedès, ha esdevingut

de democràcia totalment estès a la gran majoria de comarques catalanes. En aquest sentit, en l'actualitat existeixen sonadors –grallers, flabiolaires, sacaires...- de qualitat arreu del Principat de Catalunya, essent, doncs, aquest un fet diferencial respecte a etapes històriques anteriors, en les quals la gran majoria d'aquests músics havien perviscut únicament a les comarques del sud, excepció feta del cas de les cobles de sardanes.

Un altre dels trets diferencials d'aquest col·lectiu és la coexistència de fórmules professionalitzades al costat d'altres de no lucratives, circumstància que no es dona en la resta de manifestacions patrimonials que integren el seguici popular de la ciutat de Tarragona i de l'àrea etnogràfica i cultural immediata. Aquest fet diferencial implica el tracte adient per garantir la igualtat d'oportunitats, perquè els ciutadans puguin optar a la participació, amb igualtat de condicions i absolut respecte a la legalitat vigent.

Finalment, hem de constatar que, a diferència d'altres localitats, Tarragona no ha aconseguit renovar els grups de sonadors tradicionals de la pròpia ciutat, és a dir, fa anys que no apareixen nous grups que puguin sumar-se als ja existents en l'actualitat. Aquest fet obliga a una doble reflexió tant sobre les eines de formació amb què compta el municipi com sobre si el grau d'exigència musical no ha acabat esdevenint un fre a la participació de les noves fornades de joves.

Objectiu del document

Aquest document sorgeix de la necessitat d'avançar després d'una etapa de ràpid creixement del Seguici Popular que ha succeït els darrers trenta anys, en què paral·lelament la societat ha recuperat les formes de govern i participació democràtiques. Aquest procés ha comportat també el reconeixement de les Festes de Santa Tecla tant a nivell nacional –amb la declaració de festa tradicional d'interès nacional el 1996- i estatal – festa d'interès turístic estatal-, fet que obliga a mantenir la música a l'alçada de la importància i transcendència de la festa.

Aquest document es configura a partir de la necessària coordinació dels esforços de tots els agents implicats en la celebració -institucions, entitats, professionals, patrocinadors, espectadors- per fer la festa més gran. Per això, a l'hora de la seva elaboració es tenen en compte les diferents visions que d'una celebració viva es poden tenir. A través d'aquesta visió calidoscòpica se cerca un text ric

en matisos i que pugui permetre encarar una nova etapa de futur en el procés d'evolució de la festa.

Identificació de les formacions musicals que acompanyen el seguici de Tarragona actualment

Cada element del seguici tarragoní és actualment acompanyat per una tipologia de formació determinada de grup de sonadors. Alguns d'aquests acompanyaments obeixen a raons d'ordre històric; d'altres, estrictament a recents processos de recuperació.

D'acord amb els acords presos per la Comissió Assessora del Seguici Popular, els acompanyaments musicals del seguici es classifiquen en:

- **Gralla i timbal**, és a dir, un mínim de dues gralles i un timbal, podent-se ampliar, proporcionalment, tant en un com en altre instrument.

- Acompanya: la Mulassa, els Gegantons Negritos, els Gegants Moros, els Gegants Vells, els Nanos Vells, els Nanos Nous, el Ball del Patatuf, el Ball de Cercolets, el Ball de Gitanes i la Moixiganga.

- **Grup de dolçaina i tabal**: és a dir 4 dolçaines i 2 tabals, podent-se ampliar, proporcionalment, tant en un com en altre instrument.

- Acompanya al Ball de Turcs i Cavallets.

- **Flauta**

- Acompanya el ball de Bastons i els Bastoners de l'Esbart Santa Tecla.

- **Mitja cobla**, és a dir, cornamusa i flabiol/tamborí.

- Acompanya el Ball de Pastorets, que des de la seva recuperació l'any 1990 ha anat acompanyat amb Xeremia Balear.

- **Cobla de tres quartans**, és a dir, cornamusa, flabiol/tamborí i tarota (=xeremia). Pot ampliar-se amb algun instrument de fusta i/o de percussió.

- **Cobla-entera**: és a dir cobla de tres quartans i trompa.

- Acompanya el Ball de Valencians.

- **Cobla de ministrers**, és a dir, cobla de tres quartans ampliada amb dos o més instruments que inclou necessàriament el vent-metall. Històricament la cobla de ministrers del Consell municipal era integrada per dos trompes, una xeremia o tarota, una cornamusa i un tabal.

- Acompanya els Set Pecats Capitals, el Ball de Serrallonga, la Cucafera i el Ball de Cossis.

- **Cobla de ministrers moderna:**, és a dir, una formació singular que s'ha generat en el si del Ball de Dames i Vells, que històricament partia d'un violí i un bombo

Acompanya el Ball de Dames i Vells

- **Tabalers**

Acompanyen els grups de foc, és a dir, el Ball de diables, el Drac, el Bou i la Víbria.

- **Timbales**

Les identifiquem amb el personatge del Magí de les Timbales, és a dir, un joc de dues timbales a cavall.

- **Banda de música**, és a dir, formació integrada per un mínim de trenta sonadors que combinen el vent i la percussió.

Acompanya l'Àliga, el Lleó i la Corporació municipal.

- **Cornamusaire:** , és a dir, un músic que toca la Cornamusa. Hi ha referències històriques que el situen com a acompanyant dels Nanos Vells

En aquesta classificació entenem com equivalents els instruments parents de la gralla (dolçaina, dulzaina, gaita) i els de la cornamusa (xeremia balear, gaita de boto, gaita gallega).

Distribució dels elements festius en funció dels acompanyaments musicals propis o externs, actualment

A) Elements que duen acompanyament musical propi de l'entitat:

Ball o element	Grup de sonadors
Ball de Diables	Timbals
Drac de Sant Roc	Timbals

El Bou	Timbals
La Vibria	Timbals (gralla en les ballades de lluïment)
El Magí de les Timbales	Timbales
Els Balls de Bastons (vells)	Flauta
El ball de Bastons (E.S.T.)	Flauta
Dames i Vells	Cobla d'instruments tradicionals

B) Elements que duen acompanyament aliè a l'entitat:

Ball o element	Grup de sonadors
El Ball de Serrallonga	Cobla ministrers
L'Àliga	Banda de música
La Mulassa	Grallers
La Cucafera	Cobla ministrers
El Lleó	Banda de música
Els Gegantons Negritos	Grallers
Els Gegants Moros	Grallers
Els Gegants Vells	Grallers
Els Nanos Vells	Grallers
Els Nanos Nous	Grallers
Ball de Pastorets	Mitja Cobla
Ball de Turcs i Cavallets	Dolçaines
Ball del Patatuf	Grallers
Ball de Cercolets	Grallers
Ball de Gitanes	Grallers
Ball de Valencians	Cobla entera
Ball de Cossis	Cobla ministrers
Ball dels Set Pecats Capitals	Cobla ministrers
La Moixiganga	Grallers
Corporació municipal	Banda de música

La participació dels músics de la ciutat de Tarragona

Els grups de músics amb domicili a la ciutat de Tarragona tindran preferència en la contractació, amb independència de la tipologia de formació de què es tracti.

El cens de sonadors de la ciutat de Tarragona que actualment pot acompanyar el Seguici és, en aquests moments, el següent:

Tipologia de Formació	Grups
Mitja cobla	
Cobla de tres quartans	
Grallers	Grallers de l'Alfàbrega Grallers dels Bordons Pelacanyes- Grallers de Tarragona Grallers els Quatre Garrofers So Nat – Grallers de Tarragona Grallers Tocaferro
Banda de música	Banda Unió Musical de Tarragona
Ministrers	So Nat. Ministrers de Tarragona

D'acord amb el text del Protocol del Seguici Popular i dels acords posteriors presos per la Comissió Assessora sobre el Seguici Popular, fins a l'actualitat, el dissabte més proper a la nit de Sant Joan es realitzava un concert de sonadors on s'exigia la participació de tots els grups que vulguessin intervenir en les manifestacions culturals de la ciutat en les quals es demana la participació dels músics i hi té competències organitzatives l'Ajuntament al llarg de l' any, per tal d'assegurar-ne la qualitat.

A partir del 2006 el concert passarà a ser voluntari per als grups de sonadors que l'hagin realitzat de manera continuada. Caldrà comunicar-ho a la Conselleria de Festes abans del 23 d'abril. Cada grup realitzarà dues peces de concert i l'ordre d'actuació s'establirà per sorteig. En el cas de presentar-se un grup nou, és a dir que no hagi realitzat mai el concert, aquest tindrà caràcter de prova i, per tant, executarà una peça de la Consueta de Santa Tecla que es designarà a l'atzar en aquell moment. En aquest cas l'Ajuntament, mitjançant la comissió avaluadora designada per la Comissió Assessora es reserva el dret de contractar-lo o no per a les Festes.

A partir d'aquesta actuació els grups de sonadors locals que hi participin signaran un contracte artístic en el qual es determinaran els pactes entre els sonadors i l'Ajuntament, les actuacions que han de realitzar durant les festes locals, alhora que s'establirà un sistema de col·laboració entre els

músics locals i l'administració pública mitjançant beques per a realitzar cursos de música popular i tradicional per a la millora de la seva tècnica.

La participació dels músics locals en els concerts i balls de les Festes de Santa Tecla

Concert de la Mercè: S'acorda continuar realitzant el Concert de la Mercè amb les següents característiques:

- Cada grup realitzarà dues peces de concert
- L'ordre d'actuació per al Concert de la Mercè s'establirà per sorteig
- L'actuació es remunerarà
- El concert es realitzarà el dia 24 a partir de les 17.30 h a la Plaça dels Sedassos

Ball de gralles:

- Els grups que vulguin realitzar un ball de gralles per a les Festes de Santa Tecla ho podran fer de manera voluntària.
- Cal comunicar-ho a la Conselleria de Festes abans del 15 de juliol.
- El ball o balls es realitzaran a la plaça dels Sedassos el dia que la Conselleria de Festes trobi més adient tenint en compte la resta de la programació.
- En cas que diversos grups actuïn el mateix dia i hora, en el mateix espai, l'organització de l'acte anirà a càrrec dels propis sonadors.

La participació de músics de fora de la ciutat de Tarragona

En aquests moments la ciutat de Tarragona, com també ha succeït al llarg de la història, no disposa de suficients grups de sonadors tradicionals per acompanyar el seguici. Per això, és necessària la seva contractació fora de la pròpia ciutat. L'àrea d'on històricament procedien aquestes formacions era el Camp de Tarragona i l'antic Penedès. Avui en dia, criteris de comunitat cultural han determinat l'extensió a l'àmbit musical dels Països Catalans, posant especial èmfasi en el País Valencià i Ses Illes Balears.

Aquesta tasca de contractació artística és una competència de l'Ajuntament de Tarragona, per a la qual comptarà amb l'assessorament de la corresponent comissió de participació ciutadana, que és la Comissió Assessora sobre el Seguici Popular.

El criteri essencial de contractació és la qualitat musical de les formacions seleccionades, que objectivem a partir dels següents paràmetres:

- la participació d'un grup en les festes majors declarades tradicionals d'interès nacional per part del govern de la Generalitat, fora de la seva pròpia ciutat en algun dels dos anys anteriors. Són festes majors dins aquesta categoria les de Sant Bartomeu a Sitges, Sant Fèlix a Vilafranca del Penedès i a Sant Pere a Reus. Per analogia, donat el gran interès etnogràfic i la comunió d'elements amb les anteriors, també les de la Festa Major de les Neus de Vilanova i la Geltrú.
- També per analogia, la participació d'un grup en les celebracions seleccionades per la Fonoteca de Música Tradicional de la Generalitat Valenciana, és a dir, les Festes de la Mare de Déu d'Algemesí, les Sexennals de Morella, les de la Todolella i les de Sant Antoni dels Ports i el Maestrat.
- La participació d'un grup en les programacions artístiques del Festival Tradicionari de Gràcia (Barcelona), el Festival Internacional de Música Tradicional i Popular de Vilanova i la Geltrú, i la Fira Mediterrània d'espectacles d'arrel tradicional de Manresa, en alguna de les dues edicions anteriors.
- L'enregistrament d'un treball discogràfic monogràfic o compilatori durant els cinc anys anteriors.
- Certificat d'un dels següents centres d'ensenyament musical en el sentit que una formació té nivell òptim per interpretar les peces de la Consueta de les Festes de Santa Tecla: Aula de Música Tradicional de la Generalitat de Catalunya, Escola Superior de Música de Catalunya, Escola Municipal de Música de Tarragona, Escola d'Instrumentals Tradicionals de Vilanova i la Geltrú, Aula de Sons de Reus, Escola Municipal de Música Tradicional de l'Arboç del Penedès i Escola de Música Tradicional de Badalona. Aquest certificat haurà d'emetre's durant el darrer trimestre de l'any.

Catàleg de formacions que es troben dins aquests paràmetres actualment.

Per tal de facilitar la tasca de contractació artística i per difondre al màxim entre els diferents agents participants en la festa aquest procés, s'ha elaborat una llista de les formacions que en aquests moments entrarien en aquests paràmetres. Aquesta llista és revisable anualment amb baixes i altes. La llista se centra essencialment en formacions de Catalunya. Tot i així, s'apunten algunes formacions de les Illes Balears, el País Valencià, la Franja –territoris que comparteixen llengua i cultura amb el nostre- i Euskadi/Navarra, amb la voluntat de vertebrar experiències de

cohesió amb altres pobles i cultures musicalment properes. Haurem de tenir en compte, però, el criteri de racionalitat econòmica com un dels essencials a l'hora de reordenar la participació dels músics dins el Seguici de Tarragona

- Grallers

Grallers de l'Acord de Vilanova i la Geltrú

Grallers de l'Armillà de Vilafranca del Penedès

Grallers de l'Artús de Vilafranca del Penedès

Grallers de l'Aula de Sons de Reus

Grallers Bonaire de Vilanova i la Geltrú

Bufalodre-Grallers de Valls

Gralles de Castelldefels

Grallers del Campanar de Vilafranca del Penedès

Grallers de la Canya de Vilafranca del Penedès

Grallers La Canya d'Or de Reus

Grallers del Carrilet de Reus

Grallers Clau de Mar, de Vilanova i la Geltrú

Escola de Grallers de Sitges (Blaiets)

Grallers La Flor de la Violeta de Vilafranca

Ganxets-Grallers del Baix Camp

Grallers la Gralla Baixa de Reus

Gratallers, de Barcelona

Grallers l'Havana Xica, de Vilanova i la Geltrú

Grallers Ladinapontus, de Sitges

Grallers de la Malvasia, de Sitges

Grallers Els Marcets, de Sitges

Grallers Maricel, de Sitges

Grallers Els Molins, de Sitges

Grallers Montòneg-Santa Madrona, de Vilafranca del Penedès-Vilanova i la Geltrú

Grallers de l'Orfeó Reusenc

Pentagralla, de Reus

Els Rabassaires-Grallers de Castellbisbal

Grallers Restus de Sèrie, de Cardedeu

Grallers Salsa d'Inxa, de Vilafranca del Penedès

Grallers de Santa Llúcia, de Reus
Grallers de la Tarota de Salou
Grallers de la Torre
Grallers Trencasons de Reus
Grallers els Vernets de Vilafranca del Penedès
Grallers de Vilafranca- Colla de Mar
Gralluts de Palamós
Gaiters de l'Aguilot de Tortosa
Gaiters de la Carrasca , Terres de l'Ebre
Sonadors de la Guaita
Dolçainers Tresmall de Vinaròs
La Inestable del País Valencià
Escandall. Dolçainers de Puçol
Colla de dolçaines i tabals les Goles d'Almassora
Colla de dolçainers Xirimiters de Castelló de la Ribera
Elciegoko Gaiteroak, d'Elciego - Alaba
Iruñeko Gaiteroak, de Pamplona – Navarra
Lizarrako Gaiteroak, d'Estella/Lizarra - Navarra
Tuterako Gaiteroak, de Tudela – Navarra
Dulzaineros del Bajo Aragón – Franja
Gaiteros de Esterval, Bajo Aragón

- Mitges cobles

Colla de Xavier Bayer, Vilafranca del Penedès
Borregaires d'Esplanes, de Torredembarra
Bufalodre, de Valls
Colla de Simó Busquets, Vilanova i la Geltrú
Colla de Carles Clavero
Colla Escafeig, de Molins de Rei
Filibusters, de Vilafranca del Penedès
Colla Punt de Malura, de Banyeres del Penedès
Mitja Cobla del Re10, de Llinars del Vallès
Xeremiers de Sa Calatrava
Xeremiers de Santa Maria

Xeremiers de Son Roca

- Cobles de tres quartans

Cafetera Exprés

Els Groullers, de Sarrià de Ter

Cooperativa Folk

Punt de Malura, de Banyeres del Penedès

- Cobla entera

Bufalodre, de Valls

- Ministrers

Espremulles Ministrers

Ministrers de la Ciutat, Barcelona

Ministrers de la Ciutat de Lleida

Ministrers de Figueres

Ministrers de la Palla

Ministrers de Rosselló

Ministrers de la Vila nova

Joc de Ministrils del Consell de Mallorca

Ministrils del Raval, de Terrassa

Requisits per a la contractació de tots els grups

La contractació dels grups es fa mitjançant un contracte administratiu de treballs específics i concrets no habituals de l'Administració.

S'annexarà un model.

Aquesta fórmula permet compatibilitzar la contractació de persones jurídiques amb caràcter lucratiu com les que són sense ànim de lucre, recollint-se d'aquesta manera la coexistència de dues realitats en el panorama dels músics que acompanyen el seguici.

La documentació que sempre serà necessària per optar a la contractació és la tarja d'identificació fiscal de la persona jurídica i DNI o passaport del signatari del contracte.

L'Ajuntament es reserva el dret de demanar si ho considerés oportú:

En cas d'una empresa:

- escriptura de constitució i/o modificació inscrita al Registre Mercantil, quan aquest requisit fos exigible conforme a la legislació mercantil que li sigui aplicable. Si no ho fos, l'acreditació de la capacitat d'obrar es realitzarà mitjançant l'escriptura o document de constitució, de modificació, estatut o acta fundacional en el que constin les normes per les quals es regula la seva activitat, inscrits, en el seu cas, en el corresponent registre oficial.
- l'escriptura o document justificatiu dels poders de qui signa el contracte, degudament inscrit en el Registre Mercantil.

En el cas d'una associació:

- els estatuts
- i també:

A) Si signa el contracte el President o altre component de la Junta Directiva:

- Certificat emès pel secretari d'acord amb el qual el president o un altre component està facultat per la Junta Directiva o òrgan de govern col·legiat corresponent, per a signar el contracte, sempre i quan als estatuts o escriptura constitutiva no consti aquesta autorització a favor del signatari.
- Certificat emès pel secretari amb el vist-i-plau del president, de la composició de la Junta directiva, a fi de justificar la identitat del President/altre component.

B) Si el contracte el signa una persona física apoderada, la còpia de l'escriptura notarial d'apoderament, en la qual ha de constar la representativitat legal.

Proposta de calendari permanent i pràctic

Mes d'Octubre.

Els elements festius del Seguici podran comunicar formalment a l'Ajuntament les seves propostes de cara a l'any següent, a l'igual que també podran fer-ho els sonadors locals.

Mes de Novembre.

Els serveis tècnics de la Conselleria de Festes seleccionaran els músics de fora de la ciutat a partir de la llista del Catàleg inclòs en aquest document, amb el benentès que sempre caldrà arribar a uns pactes artístics i econòmics favorables per a ambdues parts.

A l'hora d'assignar els grups de sonadors als diferents elements festius, tant els elements com els sonadors hauran tingut opció de tria durant l'Octubre. Les coincidències es respectaran i la resta es sortejaran dins de cada tipologia (grallers, mitja cobla, tres quartans, ministrers).

Mes de Desembre.

Presentació a la Comissió Assessora del Seguici, que aprovarà una distribució amb un supòsit de llista de grups locals.

Mes de Gener

Comunicació als grups i als elements festius

Signatura de contractes amb els grups locals i amb els grups de fora de Tarragona.

Mes de Juny

Concert dels tres mesos.

En cas de presentar-se una nova formació que no hagi comunicat el seu interès durant la tardor anterior, l'Ajuntament l'admetrà al concert i reconduirà la de fora cap a la tipologia de concerts.

Signatura de contractes amb els nous grups locals

Únicament es presentarà la distribució novament a la Comissió Assessora si s'ha produït alguna alta o baixa en els grups locals respecte a la proposta del mes de desembre.

Nota: Òbviament aquest calendari s'adaptarà temporalment per a les Festes del 2006.

Les noves recuperacions d'elements del Seguici

La manca d'informació acurada sobre els tipus de formacions que acompanyaven els elements del Seguici en èpoques anteriors ha fet que sovint l'assignació d'uns instruments o altres hagi estat arbitrària. En el futur es tendirà a entendre, com bé ha demostrat la pràctica en aquelles poblacions que amb més continuïtat i menys interrupcions han mantingut el model festiu del Camp de Tarragona i del Penedès (Sitges i Vilafranca), que les formacions hauran de ser de les tipologies de mitja cobla, grallers i cobla de tres quartans.

La difusió de les tonades pròpies del Seguici de Tarragona

Tant les institucions -l'Ajuntament i la Generalitat de Catalunya- com algunes entitats han tirat endavant iniciatives per a la difusió de les tonades pròpies del Seguici de Tarragona, com edicions discogràfiques o llibres. Algunes s'han exhaurit com el cassette del Patronat Municipal de Castells o el doble cd de la Generalitat i l'Ajuntament, fet que demostra la bona acollida que tenen aquestes edicions. S'aconsella el foment d'aquesta mena d'iniciatives, especialment aquelles que tendeixin a vehicular i coordinar els esforços de tots els agents implicats.